

חינוך לחיים

יום הכיפורים

אחד הכלים החשובים ביותר להתמודד בחיים הוא ההבנה, שאסור להתייחס. כולנו בני אדם וזה דבר נורמאלי. עלינו להתכונן לכשלושן שיגיע מידי פעם, לדעת שהוא צפוי. אך ביכולתנו להפוך אותו למשהו זמני. היצר הרע אומר לנו בדיוק הפוך! המילה 'עבר' פירושה – חלף, איננו עוד. מעניין לציין כי גם המילה 'עבירה' מגיעה מאותו שורש! הקשר ביניהם נועד להראות לנו כיצד היצר הרע פועל לפעמים. היצר אומר לנו 'שמע, עשית מעשים רעים כה רבים בעבר, כיצד אתה יכול לקיים מצוות כעת? מה נהיית פתאום צדיק? היצר הרע משכנע אנשים החושבים על עברם, שיתייאשו מעתידם. הוא 'עובד' עליהם כדי למנוע מהם להתרומם.

הבעיה בכל כישלון, הוא לא עצם הכישלון, אלא מה אתה עושה עימו! אתה יכול לתת לכישלון להפחיד ולהחליש אותך, להתייחס ולהרים ידיים, אבל אז הפסדת את המערכה... אבל אתה יכול לקחת הכישלון ולהתמודד איתו, ללמוד ממנו מה לא היה טוב, להתחזק ולהשקיע יותר ואז תצליח בסייעתא דשמיא.

ואז יתברר שהכישלון היה סך הכל מורה דרך שלך להצלחה!!

הכרה בטעויות העבר היא הדרך היחידה להצלחה בחיים, ויום כיפור הוא היום שמוקדש להכרה בכישלונותינו!! אנחנו חוזרים שוב ושוב על המילים 'חטאתי'. אנחנו מבינים שבדרכים רבות 'החטאנו את המטרה' – משמעותה המילולית של המילה חטא. אנחנו מודים שלא הינו מושלמים. אנחנו מודים שאלו אלוקים היה צריך לתת לנו ציון על מעשינו בשנה החולפת, בחלק מהתחומים היה מגיע לנו פחות מבלתי מספיק.

כבר עשרות שנים שמומחים רבים מבהירים להורים שהדבר היחיד שמותר להם לעשות בחינוך הוא לשבח את הילדים. הביקורת- תמיד הרסנית לביטחון העצמי. וביטחון עצמי הוא הערך הגבוה ביותר שעלינו להעביר לצאצאינו. תנו להם להיות שמחים, אל תעיקו עליהם בהאשמה שהם לא הצליחו למלא איזו שהיא מטרה. לעולם אל תשברו את רוחם באמירה שהם היו יכולים להצליח יותר. וגם מקצוע ההוראה נפל בהדרגה לגישה זו 'לשבח בכל מחיר' מבלי להזכיר כשלונו! ברבים מהמוסדות בוטלו טקסי חלוקת תעודות למצטיינים כי אלה שלא זכו בכבוד עלולים לסבול מירידה בביטחון העצמי שלהם.

אבל מה אם הסוד האמיתי להצלחה- הוא הכישלון!! התורה מלמדת אותנו שהדרך היחידה להצליח בחיים הוא להכיר בכישלונותינו!! 'ללמוד להיכשל' – הוא סיכום תמציתי בן שתי מילים לווידי של יום הכיפורים. שדורש מאיתנו להיות מספיק בוגרים כדי להתמודד עם השגיאות האישיות שהורים, מורים וידידים בעלי כוונות טובות ניסו לגונן עלינו מלראות, הוא מבקש מאיתנו להודות שאיננו מושלמים, דווקא בגלל שאנחנו מעוניינים לקחת את האתגר לתקן את עצמנו.

לכן, ביום כיפור, כשנדרש מאיתנו לברר האם חיינו יכולים להחשב כהצלחה. אנחנו נידונים על פי השאלה אם אנחנו אמיצים מספיק כדי להודות על חטאינו ולהכיר בכשלונותינו!! ההודאה בפני אלוקים ובפני עצמינו על הנקודות בהן טעינו במהלך חיינו, אינה מפחיתה מערכנו, ולהיפך, היא נותנת לנו את החוכמה והכח לצמוח ולהשתפר. ביום כיפור אנחנו בוחנים את עצמנו. אנחנו מבקרים את כל כשלונותינו. אנחנו לא מתכחשים לחטאים שלנו – אנחנו נשענים על הזיכרון שלהם לשם צמיחה רוחנית.

ביום כיפור אנחנו מכירים באמת, שהכשלון – ההכרה בו, הלמידה ממנו והקימה ממנו – הוא סודה האמיתי של ההצלחה!!! 'הפסימיסט – רואה בכל הזדמנות קושי ואילו האופטימיסט רואה בכל קושי הזדמנות!!'

בעברית יש למילה 'משבר' כפל משמעות: משבר- מלשון קושי, אבל גם 'משבר' בהקשר של לידה, כאשר היולדת מביאה חיים חדשים לעולם היא יושבת על המשבר. במובן זה, המשבר הינו חלק משמעותי בהצמחת כוחות חדשים לעולם. ר' ישראל סלנט שאל מדוע הקב"ה בחר לקבוע את יום כיפור אחרי ראש השנה?

יום כיפור הוא יום של כפרה ומחילה, ראש השנה מציין את מלכות האלוקים על העולם כולו, ואת התפקיד הייחודי שאנחנו, עמו הנבחר, ממלאים ביקום. האם לא היה הרבה יותר הגיוני להכניס את החג המרומם הזה אחרי שעברנו את תהליך הזיקוק הרוחני של יום כיפור? וענה שלמעשה זה בדיוק להפך!!! אנחנו לא צריכים להיות לגמרי מטוהרים כדי להשיג את המעמד הרם של שייכות לצבאות השמיים. אנחנו מגיעים למעמד המקודש הזה רק מתוך היותנו מה שאנחנו – כן, עם כל הפגמים, הליקוים והחולשות. זה נקרא להיות בן אדם!!

ונסיים בווארט המפורסם שכידוע בכל סיום מסכת יש את הקדיש המיוחד והארוך מהרגיל. מה שמדהים ומתמיה הוא העובדה שהקדיש הנאמר 'בסיום' נאמר גם בהלוויה, מיד לאחר קבורת הנפטר. מה הקשר בין הלוויה לסיום מסכת בש"ס? שמעתי שההסבר כך: החיים הם כמו מסכת. כפי שיש פרקים רבים, חלקם ארוכים וחלקם קצרים. חלקם קשים, אחרים פחות. כך הם חיי של האדם. ישנם פרקים ארוכים ישנם קצרים, חלק קשים, חלקם מדאיגים, אחרים קלים ומשחררי יותר מדאגות. בחיי האדם קיים פרק הילדות, פרק הנעורים, פרק שידוכים. פרק נישואין. פרק חינוך הילדים וגידולם וכו' וכו' עבור כל אדם, החיים שונים. אחד הכלים החשובים ביותר להתמודד בחיים הוא ההבנה, שאסור להתייחס, יהיו פרקים מסוימים שיצליחו, ואחרים לא. ומה שיש לעשות הוא להמשיך קדימה, הלאה!!

ההצלחה בחיים פירושה, הידיעה כי למרות שאולי נכשלת בפרק אחד, אתה עדיין מסוגל להתקדם הלאה, אל הפרק הבא... בהצלחה!!!

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com